

ข้อมูลพื้นฐานโครงการเขื่อนและผันน้ำสาละวิน

จัดเตรียมและเรียบเรียงโดย

มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์
และเครือข่ายแม่น้ำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้(South East Asia River Network-Thailand chapter)

๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
โครงการเขื่อนและผันน้ำสาละวิน	1
ข้อมูลพื้นฐานระบบนิเวศน์-สังคม ลุ่มน้ำสาละวิน	10
การอนุมัติงบประมาณเพื่อศึกษาโครงการผันน้ำสาละวิน	16

ภาคผนวก

- 1) แถลงการณ์ร่วมองค์กรนักวิชาการ องค์กรประชาชน และองค์กรพัฒนาเอกชน
กรณีโครงการเขื่อนและผันน้ำสาละวิน
- 2) TA SANG DAM PROJECT IN SOUTHERN SHAN STATE

โครงการเขื่อนและการผันน้ำสาละวิน

แผนการสร้างเขื่อนบนแม่น้ำในเขตลุ่มน้ำสาละวินเริ่มขึ้นในราวปลายทศวรรษ 1970 ถึงต้นทศวรรษ 1980 ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับที่กลุ่มทุนญี่ปุ่นเสนอให้นำเอาวิธีการ New Deal มาใช้ในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของญี่ปุ่นที่กำลังตกต่ำ และได้นำไปสู่การวางอภิมหาโครงการระดับโลก 15 โครงการ ในจำนวนนี้รวมถึงโครงการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำรอบเทือกเขาหิมาลัย (ดูรายละเอียดในบทบาทและเบื้องหลังทุนญี่ปุ่นในนโยบายการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่และการผันน้ำในประเทศไทย) หลังจากนั้นกลุ่มทุนญี่ปุ่นก็ได้เข้ามามีบทบาทหลักในการศึกษาโครงการเขื่อนและผันน้ำในเขตลุ่มน้ำสาละวินมาโดยตลอดภายใต้ความร่วมมือกับรัฐบาลพม่าและรัฐบาลไทย

โครงการต่าง ๆ บนลุ่มน้ำสาละวินสามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ กลุ่มใหญ่มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ ๑ โครงการเขื่อนบนลำน้ำสาขาของแม่น้ำสาละวินในเขตประเทศไทย

โครงการในกลุ่มนี้ครอบคลุมลำน้ำยวม ซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำเมยทางฝั่งประเทศไทย จะมีการสร้างเขื่อนจำนวน 2 เขื่อน กั้นลำน้ำยวมและลำน้ำสาขาของน้ำยวม

น้ำยวมมีต้นกำเนิดจากป่าบนเทือกเขาถนนธงชัยกลาง แล้วไหลลงสู่ที่ใต้ ผ่านอำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย และอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน หลังจากที่น้ำแม่เงาที่กำเนิดจากป่ารอยต่อระหว่างเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และตาก ไหลมาบรรจบที่กึ่ง อ.สบเมย น้ำยวมก็ไหลไปทางทิศตะวันตกไปบรรจบกับแม่น้ำเมยที่ไหลลงสู่แม่น้ำสาละวินอีกที

Japan International Cooperation Agency (JICA) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาที่ยวมไว้ในโครงการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำลุ่มน้ำยวม การศึกษาได้เสร็จสิ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘ โดย JICA เสนอให้มีการสร้างเขื่อนบนลำน้ำยวมและลำน้ำสาขาจำนวนถึง ๑๐ เขื่อน โครงการยวมถูกเสนอให้กับการพลังงานแห่งชาติ (ปัจจุบันคือกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน) และการพลังงาน ฯ ได้โอนโครงการต่อให้กับกฟผ. หลังจากนั้นกฟผ. ได้ทำการคัดเลือกเหลือเพียง 2 โครงการ และทำการปรับปรุงให้มีขนาดใหญ่ขึ้น โครงการทั้งสองคือ โครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนแม่ลามาลหวง ซึ่งจะสร้างกั้นแม่น้ำยวมบริเวณรอยต่อจังหวัดตากกับแม่ฮ่องสอนเหนือสบยวมที่แม่น้ำยวมไหลลงสู่แม่น้ำเมยประมาณ ๗ กิโลเมตร และโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนน้ำเงาจะมีการสร้างเขื่อนกั้นแม่น้ำเงาสาขาของแม่น้ำยวมบริเวณทางเหนืออ่างเก็บน้ำของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนแม่ลามาลหวง

โครงการทั้งสองนี้ได้ถูกบรรจุไว้ในแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า ๑๗ ปี ของ กฟผ. (EGAT POWER DEVELOPMENT PLAN 1990-2006) พร้อมกันกับโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำอื่น ๆ ที่มีแผนการจะสร้างระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๗ ถึงฉบับที่ ๙

แผนนี้คณะกรรมการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้อนุมัติให้ฝ่ายบริหารของ กฟผ. ดำเนินการเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ โครงการเชื่อมทั้งสองได้ออกแบบไว้เพื่อการผลิตกระแสไฟฟ้า โดยติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าในโครงการเชื่อมน้ำเงา ๑๔๐ เมกะวัตต์ และโครงการเชื่อมแม่ละมาหลวง ๒๔๐ เมกะวัตต์ กำหนดก่อสร้างกำหนดแล้วเสร็จเดือนมกราคม และเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๔๓ ตามลำดับ(EGAT,1989)

กฟผ. ซึ่งเป็นเจ้าของโครงการได้สำรวจเชื่อมทั้งสองเสร็จสิ้นตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ รวมทั้งการตัดถนนเข้าสู่ห้วงงานและตัดต้นไม้บริเวณที่ตั้งโครงการ อย่างไรก็ตาม โครงการทั้งสองได้ถูกต่อต้านจากประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งตีปัญหารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเนื่องจากการดำเนินโครงการจะกระทบต่อป่าอนุรักษ์ ทำให้ กฟผ.ชะลอโครงการออกไป

อย่างไรก็ตาม ในปี ๒๕๔๒ รัฐบาลไทยก็ได้ผนวกโครงการทั้งสองให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาสาละวิน-ภูมิพล ซึ่งรัฐบาลได้อนุมัติงบประมาณ ๑๘๖ ล้านบาท ในการศึกษาความเหมาะสมภายใต้ความรับผิดชอบของกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒

กลุ่มที่ ๒ โครงการเชื่อมและการผันน้ำจากกลุ่มน้ำสาละวินเดิมน้ำให้กับเขื่อนภูมิพล

แนวความคิดในการผันน้ำจากกลุ่มน้ำสาละวินลงสู่เจ้าพระยา นี้ ได้เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ เมื่อผู้บริหารของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย(กฟผ.)คิดที่จะสร้างโครงการผันน้ำจากกลุ่มแม่น้ำโขงและกลุ่มแม่น้ำสาละวินลงสู่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาพร้อมกันถึง ๑๔ โครงการ เป็นโครงการผันน้ำจากกลุ่มแม่น้ำโขงและกลุ่มแม่น้ำสาละวินลงสู่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ๗ โครงการ และโครงการผันน้ำจากกลุ่มแม่น้ำสาละวิน ๗ โครงการ ในส่วนของลุ่มแม่น้ำโขง แนวความคิดนี้ต่อมาได้พัฒนาเป็นโครงการผันน้ำก-อิง-ยม-น่าน และ กก-อิง-น่าน ส่วนในกลุ่มน้ำสาละวินโครงการทั้งหมดถูกแช่แข็งอยู่นับทศวรรษ จนกระทั่งกลางปี ๒๕๓๕ กฟผ.ก็ได้ทำการปิดฝุ่นโครงการขึ้นมาอีกครั้ง

โครงการผันน้ำต่างๆบนลุ่มน้ำสาละวินมีขอบเขตครอบคลุมพื้นที่ทั้งลำน้ำสาขาของแม่น้ำสาละวินในฝั่งประเทศไทย คือน้ำปาย น้ำยม น้ำเมย แม่ละมา และแม่น้ำสาละวินโดยตรง อันได้แก่

- โครงการผันน้ำแม่ละมา-แม่ตื่น
- โครงการผันน้ำแม่จะรา-แม่ตื่น
- โครงการผันน้ำปายตอนบน-แม่แดง
- โครงการผันน้ำปายตอนล่าง-แม่แจ่ม
- โครงการผันน้ำเงา-แม่ตื่น โครงการน้ำเมย-แม่ตื่น
- โครงการผันน้ำห้วยชะแงง-แม่ตื่น

เป้าหมายของทุกโครงการคือการดึงน้ำจากลุ่มน้ำสาละวินลงลำน้ำสาขาของแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อให้ไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลในที่สุด โดยโครงการแม่ละเมา-แม่ตื่น เป็นโครงการที่เล็กที่สุด จะผันน้ำ ๓๘๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี โครงการห้วยชะแง-แม่ตื่นเป็นโครงการที่ใหญ่ที่สุดจะทำการผันน้ำจากแม่น้ำเมยจำนวน 1,100 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ส่วนโครงการอื่นๆจะผันน้ำโครงการละ ๕๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี(การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ,๒๕๓๖)

โครงการทั้งหมดประกอบไปด้วยสถานีสูบน้ำขนาดใหญ่ คลองและอุโมงค์ส่งน้ำขนาดใหญ่ การสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ ๔ เขื่อน คือ เขื่อนน้ำปาย ๑ เขื่อนน้ำปาย ๒ เขื่อนน้ำปาย ๓ และเขื่อนแม่ละเมา และเกี่ยวข้องกับโครงการเขื่อนอื่น ๆ ที่จะสร้างภายใต้แผนอื่น เช่น โครงการเขื่อนแม่ลามหหลวง ในแผนพัฒนาห้าปีการผลิต ๑๗ ปีของ กพฟ. และโครงการเขื่อนน้ำเมยและโครงการเขื่อนสาละวินตอนบน ภายใต้แผนความร่วมมือไทย-พม่าในการใช้น้ำ

ขณะนี้โครงการแม่ละเมา ฯ และโครงการแม่จะเร ฯ กพฟ.ได้ศึกษาขั้นความเหมาะสมเสร็จแล้วเมื่อปี ๒๕๓๖ และ ๒๕๓๗ ตามลำดับ โดยที่ NEWJEC จากญี่ปุ่น เป็นผู้ศึกษา ภายใต้การสนับสนุนของธนาคารโลก

ส่วนโครงการอื่น ๆ ได้ศึกษาขั้นความเหมาะสมเบื้องต้นเสร็จแล้วเมื่อปี ๒๕๓๗ โดยโครงการน้ำปาย ฯ บริษัท Snowy Mountain Engineering จากออสเตรเลียเป็นผู้ศึกษา ภายใต้การสนับสนุนของธนาคารโลกเช่นกัน ส่วนโครงการอื่น ๆ ไม่มีรายละเอียดข้อมูล

สถานการณ์ล่าสุดในกลุ่มนี้ก็คือ เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ คณะรัฐมนตรีของไทยได้อนุมัติงบประมาณ ๑๘๖ ล้านบาทให้กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานศึกษาวางแผนคัดเลือกองค์ประกอบโครงการ การศึกษาความเหมาะสมขั้นรายละเอียดและการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมขั้นรายละเอียดพร้อมงานประชาสัมพันธ์โครงการผันน้ำ ๓ โครงการคือ โครงการผันน้ำห้วยชะแง-แม่ตื่น โครงการน้ำเมย-น้ำแม่สอง-แม่ตื่น และโครงการผันน้ำสาละวิน-ยวม(แม่ลามหหลวง)-ภูมิพล(ดูรายละเอียดในเอกสารต้นเรื่องเพื่อขออนุมัติงบประมาณจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ และมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒)

นอกจากโครงการผันน้ำทั้ง ๗ โครงการแล้ว นักการเมืองของไทยยังเสนอให้ผันน้ำจากโครงการสร้างเขื่อนกันแม่น้ำสาละวินตอนบน(ทางทิศเหนือของอำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ ๕๐ กิโลเมตร)จำนวนประมาณ ๑๐,๐๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปีลงสู่ลุ่มเจ้าพระยา แต่โครงการนี้ยังไม่ผ่านขั้นตอนการเจรจาระดับรัฐบาลระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลทหารพม่า

กลุ่มที่ ๓ โครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำบนแม่น้ำเมย-สาละวินชายแดนไทย-พม่า

โครงการในกลุ่มนี้เป็นโครงการเขื่อนที่เป็นความร่วมมือระหว่างญี่ปุ่น-ไทย-พม่า โครงการนี้เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๒ โดยการผลักดันของการพลังงานแห่งชาติ (ปัจจุบันคือกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ) คณะรัฐมนตรีของไทยได้มีมติเมื่อ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ให้ดำเนินการโดยการแต่งตั้งให้มีคณะกรรมการโครงการไฟฟ้าพลังน้ำชายแดนไทย-พม่า เป็นตัวแทนการดำเนินการของฝั่งไทย ได้มีการเจรจาระหว่างไทยกับพม่าหลายครั้ง และตกลงให้ Electric Power Development Company (EPDC)

ซึ่งเป็นถือหุ้นโดยบริษัทผลิตไฟฟ้าเอกชนจาก 9 เขตในญี่ปุ่นและกระทรวงการคลังของญี่ปุ่น เป็นผู้ศึกษา ภายหลังจากสำรวจของ EPDC ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ EPDC ก็เสนอให้มีการสร้างเขื่อนทั้งหมด ๘ เขื่อนบนแม่น้ำที่กั้นระหว่างชายแดนไทย-พม่า คือ โครงการเขื่อนน้ำแม่สาย โครงการเขื่อนแมกกา โครงการเขื่อนคลองกระ โครงการเขื่อนสาละวิน ๒ เขื่อน และโครงการเขื่อนน้ำเมยอีก ๓ เขื่อน โครงการทั้งหมดจะมีกำลังการผลิตติดตั้งรวม ๖,๓๙๗.๕ เมกะวัตต์(S.Boonpirak,1992)

โครงการทั้งหมดนี้ เป็นโครงการเขื่อนในกลุ่มน้ำสาละวินถึง ๕ เขื่อน รวมกำลังการผลิตติดตั้งทั้งหมด ๕,๖๖๗ เมกะวัตต์ ประกอบด้วยโครงการ โครงการเขื่อนสาละวินตอนบน กั้นแม่น้ำสาละวินเหนือสเบตามลำนน้ำประมาณ ๗๖ กิโลเมตร ตรงบริเวณจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ๔,๕๔๐ เมกะวัตต์ โครงการเขื่อนสาละวินตอนล่าง กั้นแม่น้ำสาละวินเหนือสเบเมย ๓๐ กิโลเมตร ตรงบริเวณจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ๗๙๒ เมกะวัตต์ โครงการน้ำเมย ๓ กั้นแม่น้ำเมยเหนือสเบวมประมาณ ๘ กิโลเมตร ตรงบริเวณอำเภอแม่สอด จังหวัดตากจะติดตั้งเครื่องกำเนิดกระแสไฟฟ้า ๒๓๑ เมกะวัตต์ และโครงการน้ำเมย ๑ กั้นแม่น้ำเมยเหนือจังหวัดตากตามลำนน้ำประมาณ ๓๐ กิโลเมตร จะติดตั้งเครื่องกำเนิดกระแสไฟฟ้า ๑๑๐ เมกะวัตต์ โครงการทั้งหมดได้ดำเนินการถึงขั้นศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้นเสร็จแล้ว และจะศึกษาขั้นความเหมาะสมต่อไป(S.Boonpiraks,1992)

กลุ่มที่ ๔ โครงการเขื่อนในรัฐฉาน

แนวคิดการสร้างเขื่อนบนแม่น้ำสาละวินในเขตพม่า(รัฐฉาน)มีมาตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1970 แต่ทราบจนถึงปัจจุบันก็ยังไม่มีการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่กั้นแม่น้ำสายหลัก มีเพียงเขื่อนที่กั้นแม่น้ำสาขาจำนวน 2 แห่ง มีกำลังการผลิตติดตั้งรวม 195 เมกะวัตต์ แม่น้ำสาละวินจึงถือได้ว่าเป็นแม่น้ำเพียงไม่กี่สายของโลกที่รอดพ้นจากการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่

อย่างไรก็ตาม ความพยายามที่จะสร้างเขื่อนในเขตรัฐฉานก็ได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปลายปี ๒๕๔๑ จนถึงปัจจุบัน

โครงการเขื่อนในเขตรัฐฉานสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มย่อยด้วยกันคือ

1) โครงการเขื่อนต่าง ๆ

ที่บริษัทที่ปรึกษาจากญี่ปุ่นกำลังศึกษาอย่างอิสระเพื่อเสนอและร่วมมือกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตของพม่า(the Myanmar Electric Power Enterprise: MEPE) ประกอบด้วยโครงการเขื่อนผลิตไฟฟ้า 2 แห่ง ที่ Baluchaung และโครงการเขื่อนกั้นน้ำแม่ปอน(Pawn River) ซึ่งเป็นแม่น้ำสาขาหลักทางฝั่งขวาของแม่น้ำสาละวิน

โครงการหลังนี้จะมีการผลิตติดตั้งรวม 48 เมกะวัตต์ ขณะนี้ทำการศึกษาขั้นความเหมาะสม(Feasibility Study)เสร็จเรียบร้อยแล้ว

2)

โครงการเชื่อมที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างบริษัทที่ปรึกษาด้านวิศวกรรมของญี่ปุ่นและการไฟฟ้าของฝ่ายผลิตของพม่าและหน่วยงานสร้างเขื่อนของไทย โครงการที่สำคัญที่สุดก็คือ โครงการเชื่อมท่าซาง

รายงานล่าสุดได้ยืนยันถึงสถานภาพและข้อมูลของโครงการท่าซางดังนี้

ที่ตั้งเขื่อนและชนิดของเขื่อน

โครงการเชื่อมท่าซางกำลังอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับเบื้องต้น(Pre-feasibility Study) ผลการศึกษาวิเคราะห์

กำหนดให้สร้างเขื่อนบนแม่น้ำสาละวินทางตอนใต้ของภูมิลานในประเทศสหภาพพม่าใกล้กับท่าเรือท่าซางทางฝั่งตะวันตกของตองยี 370 กิโลเมตรตามทางหลวงหมายเลข 45 และห่างจากจุดตรวจ BP-1 บริเวณชายแดนไทย ประมาณ 130 กิโลเมตร หรือประมาณ 150 กิโลเมตรทางตอนเหนือของเชียงใหม่

โครงการนี้จะตั้งอยู่ห่างระหว่างบริเวณเหนือท่าเรือท่าซางขึ้นไปตามลำน้ำสาละวิน 12 กิโลเมตรกับต่ำลงมาจากท่าเรือท่าซาง 5 กิโลเมตร ในบริเวณนี้เป็นบริเวณหุบเขา มีหน้าผาชัน และลำน้ำสาละวินที่แคบ บริเวณท้องน้ำประกอบด้วยชั้นของ sand stone และ silt stone ที่วางตัวซ้อนกันเป็นชั้น ๆ ผสมกัน เหมาะสำหรับการสร้างเขื่อนแบบหินถมตาดคอนกรีต(Concrete-faced rock-fill dam: RCF dam) และเขื่อนคอนกรีตอัดแน่น(Roller Compacted Concrete dam: RCC dam) หรือเขื่อนหินทิ้ง(Gravity dam) รวมทั้งมีความเป็นไปได้ที่จะเป็นเขื่อนชนิดหินทิ้งโค้ง(Arch-Gravity dam) ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของพื้นที่ทางด้านข้างประกอบ และโรงไฟฟ้าจะตั้งอยู่บนพื้นดินบริเวณฐานของเขื่อน

ข้อมูลการสำรวจล่าสุดพบว่าระดับกักเก็บน้ำสูงสุด(Full Supply Level: FSL) อยู่ระหว่าง 320-370 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง(MSL) แต่ละห้วงงาน(site)ที่สำรวจมีศักยภาพที่จะติดตั้งเครื่องผลิตกระแสไฟฟ้า(installed capacity)มีขนาดระหว่าง 1,500-5,000 เมกะวัตต์ ทางเลือกที่ได้มีการสำรวจและตั้งสมมติฐานนี้ขึ้นอยู่กับถนนที่จะเข้าสู่ห้วงงานจากจุดตรวจ BP-1 ตรงชายแดนไทย และสายส่งไฟฟ้ากระแสตรงขนาด 500 กิโลโวลต์ (500kV AC) ไปเชื่อมกับระบบของพม่าและสายส่งไฟฟ้ากระแสสลับ 500 กิโลโวลต์(500 kV DC) ไปยังประเทศไทย

โครงการนี้ยังจะมีการสร้างเขื่อนทางตอนล่าง(เขื่อนลูก)เพื่อควบคุมน้ำที่ปล่อยออกมาจากเทอร์ไบน์ 16 ชั่วโมงต่อวันและ 6 วันต่อสัปดาห์ในบริเวณทั้งหมดที่กล่าวถึงมาแล้วเพื่อควบคุมน้ำอีกครั้ง

การย้ายสะพานทางตอนบนของลำน้ำที่ท่าซางและใกล้กับคุนฮิง(Kunhing)บนทางหลวงหมายเลข 4 จะนับเป็นต้นทุนหนึ่งที่สำคัญถึงสำหรับโครงการ

ผลของการวิเคราะห์เปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่าโครงการที่น่าสนใจที่สุดคือเขื่อน RCC ร่วมกับโรงไฟฟ้าในบริเวณจุด 840 ประมาณ 6 กิโลเมตรทางตอนเหนือตามลำน้ำของท่าเรือท่าซาง และจุด 725 ทางตอนล่างตามลำน้ำของท่าเรือท่าซาง 2 กิโลเมตร อย่างไรก็ตามข้อมูลทางด้านธรณีวิทยายังไม่สามารถยืนยันถึงที่ตั้งของเขื่อนที่เหมาะสมได้

ได้มีการตัดสินใจเลือกพัฒนาโครงการที่จุด 840 ให้เป็นเขื่อนแบบ CFR กับโรงไฟฟ้าแบบใต้ดินที่นิยมกันมาก(เขื่อนและโรงไฟฟ้าแบบนี้สร้างมากในญี่ปุ่น) การยืนยันถึงที่ตั้งและชนิดของเขื่อนจะขึ้นอยู่กับ การสำรวจทางธรณีวิทยาภาคสนามรวมถึงการเจาะสำรวจในการศึกษาขั้นความเหมาะสม(Feasibility Study)โครงการ

ระดับเก็บกักน้ำ

ระดับเก็บกักสูงสุดที่ 350 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลเป็นระดับที่มีการเลือกไว้สำหรับเขื่อนที่อ้างถึงแล้ว อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์เปรียบเทียบชี้ให้เห็นว่าการเพิ่มระดับเก็บกักสูงสุดจะทำให้มีแรงจูงใจในทางเศรษฐกิจมากขึ้น การสำรวจทางวิศวกรรมในอนาคต การสำรวจทางสังคมและสิ่งแวดล้อม และปริมาณน้ำจะเป็นตัวที่กำหนดขอบเขตที่แท้จริงของอ่างเก็บน้ำ

ขนาดของโรงไฟฟ้า

การวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า การกำหนดขนาดของการผลิตไฟฟ้า(Energy generation)ต่ำสุดสัมพันธ์กับขนาดของกำลังการผลิตติดตั้งระหว่าง 2,500 กับ 4,000 เมกะวัตต์ ซึ่งพบว่าขนาดของเครื่องผลิตกระแสไฟฟ้าที่จะติดตั้งมีจำนวน 6 เครื่อง มีขนาดเครื่องละประมาณ 550 เมกะวัตต์(6 X 550= 3,300 เมกะวัตต์) ไฟฟ้าที่ผลิตได้นี้ประมาณ 1 ใน 4 จะส่งไปยังระบบรวมของพม่า ส่วนที่เหลือจะส่งมายังไทย

ราคาโครงการและระยะเวลาก่อสร้าง

โครงการท่าซางแบบ CFR (ที่จุด 840) มีราคาขั้นต้น 3,397 ล้านบาท มีระยะเวลาก่อสร้างประมาณ 6 ปี ส่วนราคาโครงการเขื่อนเลือก(RCC dam)ที่จุด 840 ประมาณ 3,076 ล้านเหรียญสหรัฐ ที่จุด 725 ประมาณ 3,316 ล้านเหรียญสหรัฐ มีระยะเวลาก่อสร้างประมาณ 5 ปีเท่ากัน

ข้อมูลหลัก ๆ ของโครงการท่าซางที่เป็นเขื่อน CFR จุด 840 และทางเลือกที่เป็นเขื่อน RCC ที่จุด 840 และ 725 สามารถสรุปได้ดังตาราง

การศึกษาผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

ในขณะนี้ กลุ่มนักสร้างเขื่อนกำลังจัดเตรียมข้อมูลผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการรวบรวมข้อมูลผลกระทบด้านต่าง ๆ ภายใต้การนำของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ตารางแสดงข้อมูลหลักของโครงการเขื่อนท่าช้างที่ได้เลือกไว้และโครงการเพื่อเลือก

หัวข้อ	โครงการที่เลือก (จุด 840)	ทางเลือกที่หนึ่ง (จุด 725)	ทางเลือกที่สอง(จุด 725)
ชนิดเขื่อน	CRF dam	RCC dam	RCC dam
ที่ตั้ง(ห่างจากท่าเรือท่าช้าง)	6 กม.ทางตอนเหนือ	6 กม.ทางตอนเหนือ	6 กม.ทางตอนเหนือ
พื้นที่รับน้ำ(ตร.กม.)		207,000	
อัตราการไหลเฉลี่ย(ลบ.ม./วินาที)		2,583	
ระดับเก็บกักสูงสุด(FSL) เมตรเหนือระดับน้ำทะเล		350	
พื้นที่อ่างเก็บน้ำที่ระดับเก็บกักสูงสุด(ตรง กม.)		660	
ปริมาตรอ่างเก็บน้ำที่ระดับเก็บกักสูงสุด(ล บ.กม.)		36,100	
ปริมาตรน้ำเป็นที่ระดับเก็บกักสูงสุด(ลบ.ก ม.)		14,200	
ความสูงสูงสุดของเขื่อน(ม.)	188	193	190
ความยาวสันเขื่อน(ม.)	768	783	955
อัตราน้ำไหลเข้าเทอร์ไบน์(ลบ.ม./วินาที)		430.5	
ความสูงเทอร์ไบน์(ม.)	142	145	147
กำลังการผลิตติดตั้งรวม เครื่อง(เมกะวัตต์)	6 3,327	3,399	3,434
ปริมาณไฟฟ้าที่ผลิตได้ในแต่ละปีในขั้นแ รก(จิกะวัตต์-ชั่วโมง)	16,076	16,136	16,307
ปริมาณไฟฟ้าที่ผลิตได้ในแต่ละปีในขั้นที่ 2 (จิกะวัตต์-ชั่วโมง)	6,930	7,923	8,001
พลังงานที่ผลิตได้รวมในแต่ละปี(จิกะวัตต์ -ชั่วโมง)	23,005	24,059	24,380

ราคาโครงการ(ล้านเหรียญสหรัฐ)	3,397	3,075	3,316
ระยะเวลาดำเนินโครงการ(ปี)	6	5	5

นอกจากโครงการทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว

ยังมีโครงการเชื่อมที่รัฐบาลทหารพม่าวางแผนที่จะสร้างกั้นแม่น้ำสาละวินทางตอนล่าง(ในเขตพม่าก่อนที่แม่น้ำสาละวินไหลลงสู่อ่าวมะตะมะ) เรียกว่า “โครงการเชื่อมสาละวินตอนล่าง” มีกำลังการผลิตติดตั้งถึง ๖,๐๐๐ มกวัตต์

ถ้าหากโครงการแห่งนี้ถูกสร้างขึ้นได้ ก็จะเป็นเขื่อนขนาดใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ขณะนี้ยังไม่มีเปิดเผยข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการ

เอกสารอ้างอิง

Electricity Generating Authority of Thailand (1989), EGAT Power Development Plan(1990-2006),

Vol.1: Main Report. December.

EPDC, (Editing and Design)(1980) Printing: Bushodo Japan.

S. Boonpiraks (1992), “Thai-Myanmar Joint Hydro Scheme” International WaterPower and Dam Construction, October.

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (2536), เอกสารประกอบการดำเนินงานโครงการเพิ่มน้ำให้อ่างภูมิพล, ฝ่ายวิศวกรรมพลังน้ำ และฝ่ายสำรวจนิเวศวิทยา. เมษายน

(สาละวิน...จากทิเบตถึงอันดามัน สายธารแห่งชีวิตของคนเอเชีย)

แม่น้ำสาละวินมีต้นกำเนิดจากการละลายของหิมะบริเวณที่ราบสูงทิเบตเหนือเทือกเขาหิมาลัย ที่ระดับความสูงมากกว่า 4,000 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง แม่น้ำสาละวินได้ไหลลงสู่พื้นที่ลาดชันที่เต็มไปด้วยภูเขาทางด้านทิศใต้ ผ่านมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ไหลต่อเข้าสู่แผ่นดินเขตประเทศพม่าผ่านรัฐฉาน(Shan State) รัฐคะยา(Kayah State) และลดระดับลงมาเหลือต่ำกว่า 300 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง

ก่อนที่จะกลายเป็นแม่น้ำกั้นพรมแดนระหว่างไทยกับพม่าที่แม่ฮ่องสอน หลังจากไหลกั้นพรมแดนไทยกับพม่า 118 กิโลเมตร และน้ำแม่ที่มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาตะนาวศรี (Tenasserim Range) ไหลลงมาบรรจบที่สบเมย

แม่น้ำสาละวินก็ไหลวกกลับเข้าประเทศพม่าอีกครั้ง และค่อยๆ ลดระดับลงจนใกล้เคียงกับระดับน้ำทะเลปานกลางก่อนไหลเข้าสู่เขต ตะนาวศรี (Tenasserim Division) ก่อนที่จะไหลลงสู่มหาสมุทรอินเดียที่อ่าวมะละเกาะ (Mataban Gulf) บริเวณที่ตั้งเมืองมะละกาเล็งหรือมะละแหม่ง (Moulmein) รวมระยะทางที่ไหลจากชายแดนไทยจนถึงทะเลอันดามัน 200 กิโลเมตร

ตลอดระยะทางที่ไหลผ่านแผ่นดินของชนต่างๆ แม่น้ำสาละวินถูกเรียกด้วยชื่อแตกต่างกันไป

แม่น้ำทางตอนบนที่ไหลผ่านยูนนานถูกเรียกว่า “นู เกียง” (Nu Giang) ขณะที่แม่น้ำทางตอนกลาง ชาวไตเรียกว่า “น้ำคอง” (Nam Kong) เช่นเดียวกับชนพื้นเมืองอื่นๆ ในล้านนา นับแต่คนลัวะ ไตลอง ไตลื้อ ดาระอั้ง รวมทั้งคนปกากะญอ ล้วนออกชื่อแม่น้ำสาละวินในสำเนียงใกล้เคียงกันว่า “คอง” ส่วนคนพม่าเรียกว่า “ตาลีวิน” (Talween) ซึ่งชาวอังกฤษเพี้ยนเป็นสาละวิน

แม่น้ำสาละวินนับเป็นแม่น้ำสายใหญ่และยาวสายหนึ่งของโลก U.S. Geological Survey (1964) ระบุว่า แม่น้ำสาละวินมีปริมาณน้ำที่เติมน้ำให้กับมหาสมุทรถึง 53 ลูกบาศก์ฟุตต่อวินาที นับเป็นแม่น้ำที่มีปริมาณน้ำมากเป็นลำดับที่ 40 ของโลก ขณะที่ World Atlas, Encyclopedia Britanica ระบุว่า แม่น้ำสาละวินมีความยาว 1,750 ไมล์ หรือ 2,800 กิโลเมตร นับเป็นแม่น้ำสายที่ยาวอันดับที่ 26 ของโลก สำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว ความยิ่งใหญ่ของแม่น้ำสาละวินจะเป็นรองก็แต่แม่น้ำโขงเท่านั้น

สาละวิน ถิ่นชนพื้นเมือง

สองฟากฝั่งลุ่มน้ำสาละวิน ตั้งแต่ใต้เทือกเขาหิมาลัยลงมาจนจรดอ่าวมะละเกาะ นับว่าเป็นพื้นที่ที่มีชาติพันธุ์ต่างๆ อาศัยอยู่มากมาย จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นลุ่มน้ำที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ชนพื้นเมืองมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก โดยมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ไม่ต่ำกว่า 13 เผ่า เช่น ไต(ไทยใหญ่) ว้า(ลัวะหรือลวะ) คะยา(คะเรนหรือกะเหรี่ยงแดง หรือบะแวน) อาระตัน(ยะไซ) ปะโอ ปะหล่อง(ดาระอั้ง) ปะด่อง อะข่า ลิซู อินเล ฯลฯ เป็นต้น กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ล้วนแต่อยู่รวมกันเป็นสังคม มีการตั้งชุมชนตามที่ราบเล็กๆ กลางหุบเขา และที่ราบเล็กๆ ริมฝั่งแม่น้ำสาละวินอันเกิดจากแม่น้ำ หรือลำห้วยไหลลงมาบรรจบกับแม่น้ำสาละวิน

ด้วยสภาพพื้นที่ที่เป็นเทือกเขาลับซับซ้อนยากต่อการเข้าถึงของสังคมภายนอก

ทำให้ชุมชนที่ตั้งอยู่บนลุ่มน้ำสาละวินยังมีการสืบทอดวิถีชีวิต ตามแนวทางของบรรพชน คือ การดำเนินชีวิตแบบการเกษตรและพึ่งพิงธรรมชาติ จากการสำรวจในเขตลุ่มน้ำสาละวินช่วงที่ผ่านประเทศไทย บางส่วนในพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำเมย และน้ำยวมในช่วงปี 2536 พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ดำรงชีวิตด้วยการหาอาหารจากป่า จับปลาในแม่น้ำ และปลูกพืชโดยอาศัยพื้นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำที่มีลักษณะแคบและยาว แต่เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดในเขตนี้ ริมฝั่งแม่น้ำสาละวินที่มีชายหาดสลับกับหน้าผาและบริเวณที่ราบเล็กๆ บริเวณที่ลำห้วยบรรจบกับแม่น้ำสาละวิน มีการปลูกพืชกันบ้างในฤดูน้ำลดที่ผืนดินอุดมสมบูรณ์ด้วยปุ๋ยธรรมชาติที่แม่น้ำพัดพามาทับถมในฤดูน้ำหลาก

บริเวณที่ราบลุ่มปากแม่น้ำสาละวินซึ่งเป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงในฤดูน้ำหลากครอบคลุมพื้นที่หลายล้านไร่ เป็นเขตที่มีการตั้งชุมชนหนาแน่นที่สุด ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ด้วยการอาศัยปุ๋ยธรรมชาติจากแม่น้ำสาละวินที่นำมาทับถมในช่วงฤดูน้ำหลาก แม่น้ำสาละวินที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ปลา ทำให้เกิดอาชีพการประมงน้ำจืดทั้งเพื่อการดำรงชีวิตและการค้า นอกจากนี้พื้นที่ของลุ่มน้ำสาละวินในเขตนี้ยังมีการจัดระบบกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินโดยเริ่มในสมัยที่อังกฤษเข้ามาปกครองพม่าเช่นเดียวกับพื้นที่ราบลุ่มปากแม่น้ำอื่นๆ ที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน เช่น ปากแม่น้ำอิระวดี และเจ้าพระยา(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กะเหรี่ยงที่เคยอาศัยบริเวณปากแม่น้ำสาละวิน เมื่อปี 2536)

สาละวิน.....แหล่งประวัติศาสตร์โลก

แม่น้ำสายใหญ่แทบทุกสาย มักจะเป็นถิ่นอาศัยของมนุษย์มาแต่โบราณ แม่น้ำสาละวินก็เช่นเดียวกับแม่น้ำสายใหญ่อื่นๆ ของโลกที่มีแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ก่อนที่จะพัฒนามาเป็นสิ่งคมมนุษย์ในปัจจุบัน

มีหลักฐานที่กล่าวได้ว่า

สาละวินเป็นลุ่มน้ำที่มีความสำคัญที่สุดแห่งหนึ่งต่อประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และของโลกจากการค้นพบแหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ในเขตนี้ แหล่งประวัติศาสตร์ที่เป็นที่รู้จักของนักประวัติศาสตร์และมีชื่อเสียงที่สุดคือ “ถ้ำผี” (Spirit Cave) ซึ่งพบอยู่ในพื้นที่ภูเขาสลับซับซ้อนทางฝั่งตะวันออกของลุ่มน้ำสาละวิน บริเวณที่ปัจจุบันเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวินในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน ถ้ำแห่งนี้ Charoenwongsa (1989) กล่าวว่า เป็นแหล่งอาศัยของมนุษย์ที่เริ่มเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตจากการท่องเที่ยวล่าสัตว์และเก็บหาพืชผลในธรรมชาติมาใช้ชีวิตแบบทำการเกษตร จากการขุดพบเครื่องมือหินกะเทาะในชั้นดินที่ 1 ซึ่งมีอายุ 12,000-8,000 ปี มาแล้ว ขณะนั้นยังเป็นการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม และจากหลักฐานที่พบในชั้นดินที่ 2 มีอายุระหว่าง 8,000-7,000 ปีที่ผ่านมา ได้พบเครื่องปั้นดินเผา มีการนำเส้นใยจากพืชมาทำเชือกและข้ายจับปลา และยังได้นำสิ่งดังกล่าวไปสร้างลวดลายบนเครื่องปั้นดินเผาอีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ นอกจากนั้นยังพบขวานหินขัดและเศษเหลือของพืชต่างๆ จากการศึกษานี้ของ Gorman (1970) พบว่ามนุษย์สมัยนั้นรู้จักการเพาะปลูกพืชแล้ว เนื่องจากมีการค้นพบพืชตระกูลต่าง ๆ รวมทั้งพืชตระกูลถั่วต่าง ๆ ด้วย แต่อย่างไรก็ตามมนุษย์ที่ถ้ำผีก็ยังคงออกไปล่าสัตว์ป่ามาเป็นอาหารด้วยเช่นกัน Charoenwongsa (1989) กล่าวถึงชนิดพืชที่ให้น้ำมันบางชนิดซึ่งมีพืชที่พบที่ถ้ำผีดังกล่าวอาจนำมาเพื่อการจุดไฟให้สว่างในเวลานั้น ขณะที่ Solheim II (1972) ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับหลักฐานซึ่งพบที่ถ้ำผีว่า เป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่า

บริเวณดังกล่าวเป็นศูนย์กลางการดำเนินชีวิตในรูปแบบของการเกษตรกรรมเริ่มแรกสุดแห่งหนึ่งของโลก ก่อนที่จะพัฒนาไปเป็นรูปแบบของการเกษตรอย่างในปัจจุบัน (อ้างในศูนย์วิจัยป่าไม้, 2534:90-91)

ในทัศนะของนักวิชาการประวัติศาสตร์แล้ว การค้นพบแหล่งโบราณคดีถ้ำผีที่ลุ่มน้ำสาละวินนั้นมีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นหลักฐานที่ถูกยกเป็นตัวอย่างที่จะลบล้างความเชื่อ เดิมที่ว่า “ดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนนั้นยังล้าหลัง ต้องอาศัยวัฒนธรรมชั้นสูงจากจีนและอินเดีย ก่อนที่จะยกระดับความเจริญเป็นบ้านเมือง” (กฤช, 2536)

นอกจากนั้น ยังมีการพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ยุคปัจจุบันหลายชิ้นที่น่าสนใจตามแนวเขาริมแม่น้ำสาละวินที่มีหน้าผาหินปูนและถ้ำหลายแห่ง บริเวณถ้ำแห่งหนึ่งเหนือเขาสบงะในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวินเป็นที่เก็บซ่อนสิ่งของ และคำจารึกโบราณจารึกด้วยอักษรขอมหรือล้านนาอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ได้ถูกทำลาย โดยความรู้ที่ไม่ถึงการค้นหานักหาของมีค่า (ศูนย์วิจัยป่าไม้, 2534:91)

จากหลักฐานข้างต้นกล่าวได้ว่าลุ่มน้ำสาละวินเป็นลุ่มน้ำที่มีคุณค่าทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศไทยและของโลก ไม่แพ้ลุ่มน้ำอื่นๆ แต่อย่างใด เพียงแต่ว่าบริเวณลุ่มน้ำสาละวินไม่ได้เป็นที่สนใจของนักโบราณคดีมากเท่าที่ควร ซึ่งอาจจะเป็นเพราะการไม่ให้ความสำคัญ หรือไม่ก็เป็นเพราะในเขตนี้มีการสู้รบกันมานานเกือบครึ่งศตวรรษ เชื่อว่าน่าจะจะมีหลักฐานต่างๆ มากกว่านี้ถ้านักโบราณคดีได้มีโอกาสศึกษากันอย่างเต็มที่และครอบคลุมทั้งลุ่มน้ำ

ลุ่มน้ำสาละวิน...มรดกทางธรรมชาติของโลก

แม่น้ำสาละวิน นับเป็นแม่น้ำสายใหญ่ของโลกที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ทั้งพรรณพืช สัตว์ป่า และสัตว์น้ำ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง จากเหตุผลของสงครามในพม่า การศึกษาเกี่ยวกับนิเวศวิทยาในเขตลุ่มน้ำสาละวินก็เช่นเดียวกับด้านประวัติศาสตร์ที่ยังไม่สามารถทำได้อย่างละเอียดและทั่วถึงตลอดลุ่มน้ำ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวินที่มีแม่น้ำสาละวินไหลผ่านและเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ใหญ่ที่สุดของลุ่มน้ำและจะได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนสาละวินตอนบนคือ พื้นที่ที่มีการศึกษาด้านนิเวศวิทยาที่ละเอียดมากที่สุด น่าจะเป็นตัวแทนในการอธิบายความสำคัญของระบบนิเวศของแม่น้ำสาละวินได้ดีที่สุด

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวินตั้งอยู่ติดกับบริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำหรือทางฝั่งไทย นับแต่จุดที่แม่น้ำสาละวินไหลเป็นพรมแดนไทย-พม่า เป็นสภาพพื้นที่ต่อเนื่องระหว่างเขตชีวภูมิศาสตร์ย่อยอินโดจีน (Indo-Chinese Subregion) กับพื้นที่ต่อเนื่องจากชีวภูมิศาสตร์ลีโชนิมาลายัน หรือ เขตชีวภูมิศาสตร์ย่อยอินเดีย (Sino-Himalayan or Indian Subregion) พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งนี้จึงได้รับอิทธิพลทางด้านการกระจายชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ป่าจากแถบเทือกเขาหิมาลัยลงมาตามเที

อกเขาสูงที่ขนาดแม่น้ำสาละวินและแม่น้ำโขง จนบรรจบกับเทือกเขาสูงทางภาคเหนือของไทย เช่น เทือกเขาแดนลาว เทือกเขาถนนธงชัย และเทือกเขาผีปันน้ำตะวันตก (เขาขุนตาล) ชนิดพืชพรรณ และสัตว์ป่าที่พบในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวินจึงคล้ายคลึงกับชนิดพันธุ์ที่พบแถบเทือกเขาหิมาลัย แคว้นอัสสัมของประเทศอินเดีย และประเทศสหภาพพม่า นอกจากนี้ชนิดพืชพันธุ์และสัตว์ป่า อีกส่วนหนึ่งเป็นชนิดที่พบทางอินโดจีนด้วยเช่นกัน(ศูนย์วิจัยป่าไม้,2534:42)

ในทางภูมิศาสตร์ พื้นที่ป่าที่ต่อเนื่องจากป่าแถบลุ่มน้ำสาละวินลงไปตามลำน้ำเมย จนจรดปลายเทือกเขาตะนาวศรี ครอบคลุมผืนป่าขนาดใหญ่ฝั่งตะวันตกของไทยทั้งหมด ซึ่งมีเขตอนุรักษณ์ที่มีความสำคัญระดับประเทศและระดับโลกหลายแห่ง เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง อันเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทางธรรมชาติของโลก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ อุทยานแห่งชาติอีกหลายแห่ง เช่น อุทยานแม่จัน อุทยานแห่งชาติไทรโยค อุทยานแห่งชาติเอราวัณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ฯลฯ ตลอดจนถึงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตะนาวศรีที่ติดกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ซึ่งเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งแรกที่รัฐกะเหรี่ยงได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้ นักชีววิทยาถือว่าพื้นที่ในเขตนี้ทั้งหมดเป็นเขตภูมิศาสตร์เดียวกัน Diegnan(1945) เรียกพื้นที่ส่วนที่อยู่ทางด้านตะวันตกติดชายแดนพม่า ตั้งแต่บริเวณจังหวัดเชียงใหม่ลงมาถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ว่า "มณฑลอินโดพม่า" (Indo-Burmese Province) ซึ่งถือว่าเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเขตภูมิศาสตร์ย่อยอินโดจีน (อ้างในศูนย์วิจัยป่าไม้,2534:42)

ทางด้านพรรณพืช

พื้นที่ป่าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวินมีสังคมพืชที่มีความแตกต่างจากพื้นที่ส่วนอื่นของประเทศอยู่ไม่น้อย เป็นแหล่งพันธุกรรมของสังคมพืชมากมายหลายชนิด เป็นแหล่งภูมิพฤษที่เป็นตัวแทนภูมิพฤษแบบอินโดเบอร์มา(IndoBurma) ซึ่งปรากฏอยู่ในเมืองไทย พรรณพืชในพื้นที่ส่วนนี้ได้รับอิทธิพลมาจากเทือกเขาหิมาลัยเป็นสำคัญ โดยเฉพาะพันธุ์ไม้เขตหนาวจำนวนมากหลายชนิดปรากฏอยู่ นอกจากนี้ยังมีพันธุ์ไม้จากภูมิพฤษแบบอินโดมาลายา(Indo-Malaya) กระจายขึ้นมาตามเทือกเขาตะนาวศรีบ้างแต่มีประมาณค่อนข้างน้อย พื้นที่ส่วนนี้จึงนับได้ว่าเป็นแหล่งอนุรักษณ์พืชที่สำคัญของสังคมพืชผลัดใบเขตร้อน(Monsoon Deciduous forest) (ศูนย์วิจัยป่าไม้,2534:25)

ส่วนด้านพันธุ์สัตว์ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน มีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทั้งหมด 20 ชนิด สัตว์ป่าที่หายาก เช่น เสือโคร่ง เสือไฟ กระตัง และกวางผา มีสัตว์ปีกหรือนก 122 ชนิด เป็นนกที่ประจำพื้นที่ (Resident) จำนวน 108 ชนิด ที่เหลือ 14 ชนิดอพยพเข้ามาในช่วงฤดูหนาว (Winter Visiting) นกที่หายากบางชนิดในประเทศไทย แต่สามารถพบได้ในผืนป่าเขตร้อนนี้คือนกยูงไทย นกแว่นสีเทา ไก่ฟ้าหลังเทา และเหยี่ยวภูเขาซึ่งอพยพเข้ามาในช่วงฤดูหนาว นอกจากนี้ ในเขตรักษาพันธุ์ ๆ ยังพบนกน้ำ และนกประเภทที่ชอบหากินอยู่ใกล้ชายน้ำปรากฏอยู่หลายชนิด เช่น นกยางเขียว นกยางดำ นกกระแต นกกระเต็นในวงศ์ Alcedinidea นกกาหน้า นกอ้ายจั่ว นกเป็นน้ำในวงศ์ Anatidae เป็นต้น Round (1987) เชื่อว่าน่าจะพบนกเป็ดหงส์ได้ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งนี้ด้วย ส่วนสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกพบรวมกันไม่น้อยกว่า 38 ชนิด ในจำนวนนี้มีเขียดแล้ว หรือกบภูเขา ซึ่งเป็นสัตว์เลื้อยคลานหายากรวมอยู่ด้วย (ศูนย์วิจัยป่าไม้,2534:43-61)

สำหรับปลาในแม่น้ำสาละวินและแม่น้ำสาขายังไม่มีรายงานที่ละเอียด มีแต่รายงานที่ทำมาก่อนหน้านั้นนานแล้ว
 ศูนย์วิจัยป่าไม้(2534) อ้างรายงานของ smith(1945) และ Suvatti(1981)
 ว่าในบริเวณแม่น้ำสาละวินและลำสาขามีปลาน้ำจืดมากกว่า 35 ชนิด อย่างไรก็ตาม
 เนื่องจากแม่น้ำสาละวินเป็นแม่น้ำขนาดใหญ่และยาวมาก ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญด้านปลาจึงเชื่อว่า
 จำนวนชนิดปลาที่มีอยู่จริงอาจจะมากถึง 200 ชนิด

ปลาที่สำคัญและน่าสนใจคือปลาไหลหูดำหรือปลาตุหนา ซึ่งเป็นปลาที่หากินอยู่ตามแหล่งน้ำจืดและน้ำกร่อย
 ในช่วงวางไข่จะว่ายออกไปวางไข่ในทะเล นอกจากพบปลาชนิดนี้ในแม่น้ำสาละวินแล้วยังพบในแม่น้ำแม่กะสะของ
 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร เนื่องจากแม่น้ำแม่กะสะไหลลงสู่อ่าวมะตะมะที่เมืองมะละลึง
 เช่นเดียวกับแม่น้ำสาละวิน(ศูนย์วิจัยป่าไม้,2534:67 อ้างจากรายงานของ Smith(1945) และ Suvatti(1981)

จากการสำรวจภาคสนามเมื่อปี 2535 พบว่าเคยมีชาวนาในเขตลุ่มน้ำปายซึ่งมีพื้นที่มีลำน้ำเชื่อมต่อกับ
 กับลำน้ำปายเคยจับปลาตุหนาในที่นี้ได้ เช่นเดียวกับที่ชาวบ้านในเขตลุ่มน้ำเงาซึ่งเป็นลำน้ำที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำสาละวิน โดยน้ำเมย
 และน้ำยมเคยจับปลาชนิดนี้ได้บ่อยครั้งในฤดูหนาวและฤดูน้ำหลาก
 ในทางชีววิทยาเชื่อกันว่าเหตุที่ปลาตุหนาเดินทางกลับสู่ทะเลเนื่องจากการที่เกลือในร่างกายหมดทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้เดินทางกลับ
 มาสู่ทะเล อีกครั้ง

ปลาอีกชนิดหนึ่งที่สำคัญก็คือปลาสะตือ ซึ่งมีขนาดเท่าปลากายแต่ไม่มีจุด จัดเป็นปลาที่หายากพบในแม่น้ำแควน้อย
 แควใหญ่ และแม่น้ำตาปี รวมทั้งแหล่งน้ำจืดบนเกาะบอร์เนียวและเกาะสุมาตรา
 เพิ่งมีรายงานล่าสุดว่าพบที่แม่น้ำสาละวินด้วยเช่นกัน(ศูนย์วิจัยป่าไม้,2534:67)

ส่วนบริเวณปากแม่น้ำสาละวิน ในปัจจุบันยังมีพื้นที่ป่าที่อุดมสมบูรณ์เหลืออยู่มาก มีสัตว์ป่าที่สำคัญเช่น
 นกเงือก และช้างป่า อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ตามลำน้ำสาละวินบริเวณปากแม่น้ำยังพบว่ามีจระเข้เป็นจำนวนมาก
 และเคยพบในลำน้ำสาละวินช่วงที่กั้นชายแดนไทยกับพม่าเหนือบ้านแม่สามแลบขึ้นไป
 (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กะเหรี่ยงที่เคยอาศัยบริเวณปากแม่น้ำสาละวิน เมื่อปี 2536)

เชื่อว่า ถ้าหากมีการสร้างเขื่อนสาละวินและโครงการผันน้ำสาละวิน-ภูมิพล
 โครงการเหล่านี้จะทำให้เกิดการทำลายระบบนิเวศลุ่มน้ำสาละวินอย่างสิ้นเชิง ทั้งเนื่องมาจากอ่างเก็บน้ำของเขื่อน ถนน
 การสร้างห้วงาน สายไฟฟ้าแรงสูง ขณะที่กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ บนลุ่มน้ำสาละวินก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการได้รับผลกระทบนี้ได้
 อาจเกิดการอพยพครั้งใหญ่ตามมอันเนื่องมาจากการพัฒนา และนั่นหมายถึงการจบสิ้นของสาละวิน-
 แม่น้ำอันเป็นมรดกของชนพื้นเมืองบนผืนแผ่นดินใหญ่อุษาคเนย์

 เอกสารอ้างอิง

กฤษฎี เหลือล้น (2536), “บ้านเชียง ตำนานคนชุดคนของโบราณคดีแห่งสกลนคร” สารคดี ปีที่ 9 ฉบับที่ 97 (มีนาคม) 93-94.

ศูนย์วิจัยป่าไม้ (2534), รายงานการจัดทำแผนปฏิบัติการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำสาละวิน.

การอนุมัติงบประมาณเพื่อศึกษาโครงการผันน้ำสาละวิน

1) เอกสารต้นเรื่องเพื่อขออนุมัติงบประมาณจาก คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

ความเป็นมา

ด้วยกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งประสบปัญหาภาวะการขาดแคลนน้ำติดต่อกันมาหลายปี ถึงแม้ว่าจะมีเขื่อนเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ ได้แก่ เขื่อนภูมิพลบนแม่น้ำปิง และเขื่อนสิริกิติ์บนแม่น้ำน่าน เก็บกักน้ำไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ให้กับประชาชนในลุ่มน้ำเจ้าพระยาอยู่แล้วก็ตาม แต่ปริมาณน้ำท่าที่ไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำของเขื่อนทั้งสองดังกล่าวมีแนวโน้มลดลงทุกปี ด้วยสาเหตุการเพิ่มของประชากรและการขยายตัวด้านเศรษฐกิจ ปริมาณน้ำท่าที่ลดลงทำให้น้ำในเขื่อนทั้งสองไม่เต็มอ่าง ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อผู้ใช้ น้ำ ทั้งในพื้นที่ลุ่มน้ำภาคเหนือตอนล่างและลุ่มน้ำเจ้าพระยา ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 20 จังหวัด รวมทั้งกรุงเทพมหานคร ซึ่งอาศัยแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแหล่งน้ำหลักเพื่อการอุปโภคบริโภค การประปา การเกษตร อุตสาหกรรม การเดินเรือ และการผลักดันน้ำเค็ม

ในปัจจุบันการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำขนาดใหญ่อื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อกักเก็บน้ำในฤดูฝน ไว้ใช้ในฤดูแล้งที่ขาดแคลนประสบปัญหาหลายด้านทำให้ไม่สามารถพัฒนาแหล่งน้ำเก็บกักเพิ่มขึ้นได้ เช่นปัญหาผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการหาแนวทางผันน้ำจากลุ่มน้ำนานาชาติ ซึ่งมีปริมาณน้ำบางส่วนเกิดขึ้นในประเทศไทย โดยเฉพาะแม่น้ำเมย แม่น้ำสาละวินและสาขา ซึ่งมีปริมาณน้ำมหาศาล

จึงสมควรที่จะดำเนินการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งน้ำดังกล่าว เพื่อช่วยแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำบริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นการเร่งด่วนต่อไป ทั้งนี้ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของปัญหาดังกล่าว จึงได้ทำการศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้นในการผันน้ำจากลุ่มน้ำอื่นมาเสริมความต้องการน้ำ อันเป็นการแก้ไขการขาดแคลนน้ำบริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นการถาวรต่อไป และได้ทำการศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้นในการผันน้ำจากน้ำเมย-สาละวิน ลงสู่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาแล้วเสร็จเมื่อเดือนกันยายน 2538

ผลการดำเนินการ

จากการศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้น โครงการผันน้ำเมย-สาละวิน ลงสู่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาดังกล่าวหลายๆ แนวทาง ผลการศึกษาปรากฏว่ามีแนวผันน้ำที่มีความเหมาะสมทั้งทางด้านวิศวกรรมและด้านเศรษฐศาสตร์ที่ดีที่สุด และสมควรพิจารณานำมาศึกษาในขั้นรายละเอียด เพื่อเลือกแนวทางและองค์ประกอบที่ดีที่สุด เพื่อศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในขั้นรายละเอียดจำแนกได้ 3 แนวทาง ดังนี้

1. ผันน้ำจากแม่น้ำเมย โดยการสูบน้ำจากแม่น้ำเมยผ่านเขื่อนชะแงง เข้าสู่โหม่งค์ส่งน้ำความยาวประมาณ 16 กิโลเมตร ลงสู่แม่น้ำตื้นและไหลลงสู่อ่างเก็บกักน้ำเขื่อนภูมิพลที่จังหวัดตาก จะสามารถผันน้ำได้ประมาณปีละ 1,100 ล้านลูกบาศก์เมตร ค่าก่อสร้างประมาณ 8,000 ล้านบาท

2. ผันน้ำจากแม่น้ำเมยและลำน้ำแม่สอง โดยการสร้างเขื่อนกันแม่น้ำลามาหลวงและแม่น้ำยมเพื่อเป็นอ่างควบคุมการผันน้ำ แล้วส่งน้ำผ่านโหม่งค์ความยาวประมาณ 53 กิโลเมตร มาลงลำน้ำแม่ตื่น ซึ่งไหลลงสู่เขื่อนภูมิพลที่จังหวัดตาก จะผันน้ำได้ประมาณปีละ 2,390 ล้านลูกบาศก์เมตร ค่าก่อสร้างประมาณ 16,725 ล้านบาท

3. ผันน้ำจากแม่น้ำสาละวิน และแม่น้ำยมโดยการสร้างเขื่อนกันแม่น้ำลามาหลวงและแม่น้ำยม ก่อนจุดบรรจบกับแม่น้ำเมย เพื่อเป็นอ่างควบคุมการผันน้ำ ซึ่งจะทำการสูบน้ำจากแม่น้ำสาละวินผ่านเขื่อนลามาหลวงและเขื่อนน้ำยม และอุโมงค์ผันน้ำความยาวประมาณ 82 กิโลเมตร จะผันน้ำได้ปีละประมาณ 2,500 ล้านลูกบาศก์เมตร ค่าก่อสร้างประมาณ 23,200 ล้านบาท

อนึ่ง กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมได้เสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2541 เพื่อการศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นรายละเอียดของโครงการดังกล่าวนี้ ซึ่งได้รับอนุมัติจัดสรรงบประมาณในขั้นแรก แต่ต่อมาด้วยเหตุภาวะวิกฤติทางด้านเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ จึงถูกปรับลดงบประมาณส่วนนี้ลงหมด และสำหรับงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2542 กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้เสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อการศึกษาวางแผน

คัดเลือกองค์ประกอบที่เหมาะสมของโครงการผันน้ำแม่ย-สาละวิน ลงสู่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา(Conceptual Planning Study) อีกครั้งหนึ่ง แต่ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ

การดำเนินงานต่อมา

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้ทบทวนและจัดทำประมาณการค่าใช้จ่าย เพื่อการศึกษาความเหมาะสม และผลกระทบสิ่งแวดล้อมในชั้นรายละเอียด พร้อมด้วยการประชาสัมพันธ์ และประชาสัมพันธ์ของโครงการใหม่อีกครั้ง คิดเป็นวงเงินค่าใช้จ่ายรวม 186.56 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการประมาณ 36 เดือน สรุปได้ดังนี้

1. งานชั้นศึกษาวางแผน คัดเลือกองค์ประกอบโครงการ	33.22	ล้านบาท
2. งานศึกษาความเหมาะสมชั้นละเอียด+ GIS	103.84	ล้านบาท
3. งานศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ชั้นรายละเอียด	49.50	ล้านบาท
พร้อมงานประชาสัมพันธ์และประชาสัมพันธ์		
รวมทั้งสิ้น	186.56	ล้านบาท

ดังมีรายละเอียดค่าใช้จ่ายในการว่าจ้างการศึกษาความเหมาะสมตามสิ่งที่ส่งมาด้วยความจำเป็นในการเสนอเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม พิจารณาแล้วเห็นว่าโครงการผันน้ำแม่ย-สาละวิน ลงสู่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาดังกล่าว เป็นโครงการที่มีความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากการขาดแคลนน้ำของประชาชนในบริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา รวมทั้งกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในระยะยาว เป็นการถาวรอย่างถูกต้องและเหมาะสม จึงเห็นควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ดำเนินการว่าจ้างศึกษาความเหมาะสม ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การประชาสัมพันธ์ และประชาสัมพันธ์โครงการผันน้ำแม่ย-สาละวิน ลงสู่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ในวงเงิน 186.56 ล้านบาท ในระยะเวลา 36 เดือน(เริ่มตั้งแต่ปี 2542-2544)

2. จัดตั้งคณะกรรมการประสานงานโครงการผันน้ำแม่ย-สาละวิน ลงสู่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ประกอบด้วยหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีอำนาจหน้าที่ในการติดตาม ประสานงาน และกำกับดูแลในการดำเนินงานสำรวจ ศึกษา พัฒนา และพิจารณากำหนดแนวทางการให้ประโยชน์จากโครงการผันน้ำแม่ย-สาละวิน ลงสู่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ผลกระทบ

1. ผลกระทบต่อนโยบายรัฐบาล มีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลข้อ 2.2.1 การปรับโครงสร้างด้านการเกษตร โดยการสนับสนุนการเพิ่มผลผลิต พร้อมกับการเร่งพัฒนาระบบชลประทาน ข้อ 2.4.3 ด้านพลังงานโดยการผลิตพลังงานไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจากการปล่อยน้ำที่ผันเข้ามา ผ่านเครื่องกังหันน้ำของโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนภูมิพล

เพื่อการใช้ประโยชน์ทางด้านท้ายน้ำต่อไป

2. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวม การดำเนินงานโครงการดังกล่าว จะช่วยให้ประชาชนมีน้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค และแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ซึ่งก่อให้เกิดการกินที่อยู่ดี และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของโครงการ ซึ่งครอบคลุมถึง 20 จังหวัด รวมทั้งกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3. ผลกระทบต่อการเงินและงบประมาณ การศึกษาความเหมาะสมของโครงการผันน้ำแม่-สาละวิน ลงสู่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ประมาณค่าใช้จ่ายเป็นเงิน 186.56 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 36 เดือน ซึ่งขอรับการจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายจากสำนักงานงบประมาณประจำปี

4. ผลกระทบทางสังคมและการเมืองการดำเนินงานของโครงการจะก่อให้เกิดการจ้างงานของประชาชนในพื้นที่ ที่มากขึ้น ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีมากขึ้น และจะทำให้ประชาชนและภาคเอกชนได้เห็นผลของการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากการขาดแคลนน้ำที่ภาครัฐได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับผลกระทบด้านลบต่อประชากรและการปกครองมีน้อยมาก เนื่องจากพื้นที่ดำเนินงานของโครงการอยู่ห่างจากชุมชน

5. ผลกระทบด้านเทคโนโลยี โครงการผันน้ำดังกล่าวนี้ ประกอบด้วยการก่อสร้างทางวิศวกรรมขนาดใหญ่ เช่น เขื่อน อุโมงค์ผันน้ำ เครื่องสูบน้ำ ดังนั้น การดำเนินโครงการนี้ จะก่อให้เกิดการพัฒนาเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ และเทคโนโลยีการก่อสร้าง เพื่อนำมาใช้ในการก่อสร้างโครงการ

6. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม
การดำเนินงานของโครงการจะก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ดังนี้

ผลกระทบทางด้านบวก ได้แก่ การเพิ่มแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เพิ่มพื้นที่เพาะปลูก การคมนาคมสะดวกขึ้น เพิ่มการจ้างงาน ทำรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น

ผลกระทบทางด้านลบ ได้แก่ การเกิดน้ำท่วมพื้นที่บางส่วนของฝายหรือเขื่อนเก็บกักน้ำและเสียพื้นที่เพื่อการทำคลองผันน้ำ และแนวสายส่งไฟฟ้า

2) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2542 วาระที่ 24 เรื่อง “การดำเนินการศึกษาความเหมาะสม ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การประชาสัมพันธ์ และประชาสัมพันธ์ของโครงการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนให้เขื่อนภูมิพล”

คณะรัฐมนตรีพิจารณาเรื่อง การขออนุมัติวงเงินและการดำเนินการศึกษาความเหมาะสม ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การประชาสัมพันธ์ และประชาสัมพันธ์ของโครงการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนให้เขื่อนภูมิพล ตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเสนอแล้วมีมติดังนี้

1. ให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

โดยกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานดำเนินการว่าจ้างศึกษาความเหมาะสม ศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำการประชาสัมพันธ์ และประชาสัมพันธ์ของโครงการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนให้เขื่อนภูมิพล ระยะเวลาดำเนินการ 36 เดือน ตั้งแต่ปี 2542-2544 โดยให้พิจารณาประกอบการรายงานที่เคยมีการศึกษามาแล้ว ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และกรมชลประทาน

2. ให้จัดตั้งคณะกรรมการประสานความร่วมมือ

ในการใช้น้ำจากแม่น้ำระหว่างประเทศโดยมีรองนายกรัฐมนตรี(นายสุวิทย์ คุณกิตติ) เป็นประธาน และมีอธิบดีกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน เป็นเลขานุการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการติดตามประสานงาน และกำกับดูแลงานที่เกี่ยวข้องในการสำรวจศึกษาและพัฒนาโครงการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนให้เขื่อนภูมิพลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ และเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งพิจารณากำหนดแนวทางและขั้นตอนการดำเนินการเพื่อใช้ประโยชน์จากโครงการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนให้เขื่อนภูมิพล สำหรับวงเงินงบประมาณให้กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ท้าหรือกับสำนักงบประมาณตามข้อเท็จจริง โดยมีให้เข้าช้อนกับการศึกษาที่เคยมีการดำเนินการมาก่อนหน้านี้